

FİİLERDE KİP

Çekim eki almış fiillere **çekimli fiil** denir. Fiillere gelen çekim ekleri kip ekleri ve kişi ekleridir. Fiiller, kişi ve kip ekleri yardımıyla çekimlenir.

Eylemin gösterdiği kılış, durum veya oluşun zamana bağlı olarak nasıl gerçekleştiğini veya gerçekleşeceğini gösteren söyleyiş kalıplarına **kip** adı verilir.

A. HABER (BİLDİRME) KİPLERİ

I. GÖRÜLEN (BİLİLEN) GEÇMİŞ ZAMAN

Fiillere "-di" eki getirilerek yapılır.

Bu ek, "-dı/-di/-du/-dü/-tı/-ti/-tu/-tü" biçiminde fiillere eklenebilir.

Al - dı	Gel - di	Oku - du	Gör - dü
Sat - tı	Bit - ti	Koş - tu	Büyüt - tü

II. DUYULAN (ÖĞRENİLEN) GEÇMİŞ ZAMAN

Fiillere eklenen "-miş" ekiyle yapılır.

Bu ek, "-mış/-miş/-muş/-müş" şeklinde fiillere eklenir.

Al - mış	Gel - miş	Koş - muş	Büyüt - müş
----------	-----------	-----------	-------------

III. ŞİMDİKİ ZAMAN

Fiillere eklenen "-yor" ekiyle yapılır.

Oku - yor	Büyü - yor	Geli - yor	Alı - yor
-----------	------------	------------	-----------

Bir fiile şimdiki zaman anlamı vermek için "-mekte/-makta" eki de kullanılabilir.

IV. GELECEK ZAMAN

Fiillere eklenen "-ecek/-acak" ekiyle yapılır.

Gel - ecek	Al - acak	Gör - ecek	Oku - (y)acak
------------	-----------	------------	---------------

Gelecek zaman kipi, fiilin ileriki bir zamanda gerçekleşeceğini anlatmak için kullanılır.

V. GENİŞ ZAMAN

Fiillere eklenen "-ır" ekiyle yapılır.

Bu ek, "-ır/-ar/-er/-ır/-ir/-ur/-ür" şeklinde fiillere eklenebilir.

Oku - ır	Bak - ar	Gez - er	Batır - ır
Getir - ir	Durdur - ur	Gör - ür	

Geniş zamanla çekimlenmiş bir fiil olumsuz yapıldığında geniş zaman eki "-mez/-maz" olarak fiile eklenir.

Gel - ir	Gel - mez
Bak - ar	Bak - maz

Geniş zaman kipi, fiilin her zaman yapıldığını veya hiçbir zaman yapılmadığını anlatır.

B. DİLEK KİPLERİ

Fiillere gerekli olma, dilek, koşul, istek, emir anlamları vermek için kullanılır. Dilek kipleri **zaman** anlamı taşımaz.

I. GEREKLİLİK KİPİ

Fiillere eklenen "-meli/-malı" ekiyle yapılır.

Gel – meli	Oku – malı
Yürü – meli	Yaz – malı

Fiilin **yapılmasının** veya **yapılmamasının** gerekli olduğu anlamı vermek için kullanılır.

	Tekil	Çoğul
1.	Koş-malı-yım	Koş-malı-yız
2.	Koş-malı-sın	Koş-malı-sınız
3.	Koş-malı	Koş-malı-lar

→ Vaktimi iyi değerlendir-meli-yim.

II. ŞART (KOŞUL) KİPİ

Fiillere eklenen "-se/-sa" ekiyle yapılır.

Gel – se	Oku – sa	Yürü – se	Yaz – sa
----------	----------	-----------	----------

Bir fiilin **gerçekleşmesi** veya **gerçekleşmemesi** için başka bir fiilin şart koşulduğu anlamını verir.

	Tekil	Çoğul
1.	Git-se-m	Git-se-k
2.	Git-se-n	Git-se-niz
3.	Git-se	Git-se-ler

→ Sınavı bir kazan-sa-m keşke.

III. İSTEK KİPİ

Fiillere eklenen "-e/-a" ekiyle yapılır.

Birinci teklik ve çokluk kişiler yani "**ben**" ve "**biz**" dışında kullanımı pek yaygın değildir.

	Tekil	Çoğul
1.	Çalış-a-yım	Çalış-a-lım
2.	Çalış-a-sın	Çalış-a-sınız
3.	Çalış-a	Çalış-a-lar

→ Biraz yalnız çalış-a-yım.

IV. EMİR KİPİ

Emir kipinin bir kip eki **yoktur**.

Fiiller ya eksiz haldedir ya da kip eki dışında farklı bir ek almıştır.

Birinci teklik ve çokluk kişilerle yani "**ben**" ve "**biz**" ile de kullanımı yoktur.

Emir kipi, bir fiilin **yapılmasını** ya da **yapılmamasını** buyruk şeklinde dile getirir.

	Tekil	Çoğul
1.	Çekimi Yoktur	Çekimi Yoktur
2.	Gel	Gel-in
3.	Gel-sin	Gel-sinler

→ Siz de bu işi yap-ın.

FİİLERDE KİŞİ (ŞAHIS)

Fiilin bildirdiği işi, oluşu, hareketi yapan kişidir. Türkçede üçü tekil, üçü çoğul olmak üzere altı kişi vardır.

	Tekil	Çoğul
1.	Ben	Biz
2.	Sen	Siz
3.	O	Onlar

	Tekil	Çoğul
1.	Okuyor-um	Okuyor-uz
2.	Okuyor-sun	Okuyor-sunuz
3.	Oku-yor	Okuyor-lar